

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 5Cdo/88/2022                   |
| Identifikačné číslo spisu: | 5320203069                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 28.07.2022                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Alena Adamcová           |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2022:5320203069.1 |

## ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Aleny Adamcovej a sudcov JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Jany Haluškovcej, v právnej veci navrhovateľa Š. R., nar. XX. V. XXXX, bytom v G., C. XXX, proti odporcovi O. R., nar. XX. V. XXXX, bytom S., Y. XX, Č. F., zastúpenému JUDr. Bc. Jánom Falathom, advokátom so sídlom v Bratislave, Zochova 14A, o návrhoch na zvýšenie a zníženie výživného, vedenej na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 11Pc/8/2020, o dovolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 17. decembra 2021, sp. zn. 8CoP/58/2021, takto

### rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

### Odôvodnenie

1. Návrhom podaným 2. júla 2020 sa navrhovateľ domáhal zvýšenia výživného zo strany osoby, ktorá je povinná platiť výživné (ďalej aj „povinný“, „odporca“ alebo „otec“) na sumu 400,- € mesačne. Povinný v rámci vyjadrenia k podanému návrhu podal protinávrh a žiadal, aby jeho povinnosť bola znížená na 77,- € mesačne.

2.1. Okresný súd Čadca (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 30. apríla 2021, č. k. 11Pc/8/2020-234, výrokom I. zmenil rozsudok Okresného súdu Čadca sp. zn. 8C/126/2005 z 08. decembra 2005 tak, že výživné, ktoré je odporca povinný platiť navrhovateľovi zvýšil zo sumy 99,58 eur (3.000,- Sk) na sumu 150,- eur mesačne s účinnosťou od 02.07.2020 s tým, že odporca je povinný ho platiť vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred k rukám navrhovateľa. Výrokom II. povolil odporcovi splácať nedoplatok na výživnom za dobu od 02.07.2020 do 30.04.2021 vo výške 453,78 eur formou mesačných splátok vo výške 30,- eur, splatných spolu s bežným výživným pod stratou výhody splátok nezaplatením čo i len jednej splátky, počnúc právoplatnosťou rozsudku. Výrokom III. návrh navrhovateľa vo zvyšku zamietol. Výrokom IV. zamietol návrh odporcu od zníženie výživného. Výrokom V. rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

2.2. Súd prvej inštancie skúmal otázku právomoci a príslušnosti vzhľadom k tomu, že povinný je

štátnym občanom Českej republiky, kde má aj trvalý pobyt, pričom dospel k záveru, že príslušný je Okresný súd Čadca. Potrebnú zmenu výživného odôvodnil tým, že naposledy bolo upravené pred 15 rokmi, navrhovateľ má zvýšené náklady súvisiace s jeho prípravou na budúce povolanie, pričom nebolo preukázané, že by povinný prispieval na výživu navrhovateľa nad rámec výživného, ani že by sa s ním kontaktoval. Súd dospel k právnomu záveru, že návrh povinného o zníženie výživného má účelový charakter, pretože bol podnietený podaným návrhom navrhovateľa o zvýšenie vyživovacej povinnosti povinného. Návrh navrhovateľa súd vyhodnotil ako dôvodný, prihliadol pritom na náklady povinného, ktoré má vo vzťahu k ďalším maloletým deťom, ako aj k jeho zárobkovým možnostiam, pričom mal za to, že suma 150,- € mesačne zohľadňuje sčasti náklady, ktoré navrhovateľovi v súvislosti s prípravou na jeho budúce povolanie vznikajú. Takto určené výživné zodpovedá odôvodneným potrebám navrhovateľa ako aj k možnostiam otca, ktorý sám uviedol, že by nad rámec doposiaľ stanovenej výšky výživného jednorazovo prispel navrhovateľovi sumou cca 40,- €.

3.1. Na odvolanie povinného Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) rozsudkom zo 17. decembra 2021, sp. zn. 8CoP/58/2021, rozhodol: a/ výroku rozsudku okresného súdu III. sa nedotýka, b/ v ostatných výrokoch rozsudok okresného súdu potvrdil, c/ žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

3.2. V odôvodnení uviedol, že dospel k záveru, že rozsudok okresného súdu v napadnutých výrokoch I., II., IV., V. a VI. je vecne správny, a v konkrétnostiach odkázal na odôvodnenie napadnutého rozsudku v zmysle § 387 ods. 2 CSP. Uviedol, že podmienky pre zmenu predchádzajúceho rozhodnutia o vyživovacej povinnosti boli splnené. Okresný súd pri rozhodovaní správne aplikoval ustanovenia zák. č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o rodine“), ktoré upravujú vznik a trvanie vyživovacej povinnosti rodičov voči deťom. Vyživovacia povinnosť rodiča zaniká až vtedy, keď dieťa vstupuje do procesu práce v odbore, ktorý si zvolilo podľa svojich fyzických a duševných predpokladov, a pre ktorý sa náležite pripravilo štúdiom alebo inou odbornou prípravou. Navrhovateľ riadne po ukončení základnej a strednej školy pokračuje v štúdiu na vysokej škole a svoj proces prípravy na budúce povolanie ukončí jej absolvovaním. Odvolací súd sa vysporiadal i s jednotlivými odvolacími námietkami. Uviedol, že pokiaľ by aj bolo v schopnostiach navrhovateľa brigádnicky si zabezpečiť finančné prostriedky na prílepšenie svojej finančnej situácie, táto okolnosť nemá vplyv na určenie rozsahu vyživovacej povinnosti povinného rodiča. Okresný súd správne prihliadal na to, že od času posledného rozhodovania o vyživovacej povinnosti povinného voči navrhovateľovi ubehlo pomerne dlhé časové obdobie, počas ktorého sa zvýšili nielen bežné životné náklady, ale s pribúdajúcim vekom sa u navrhovateľa zvýšili výdavky na štúdium. Súd prvej inštancie pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti vychádzal aj zo zistenia príjmu manžela matky navrhovateľa, rovnako však bral do úvahy aj príjem manželky povinného. Práve skutočnosť, že matka navrhovateľa žije v spoločnej domácnosti so svojim partnerom (manželom) ako aj dcérou (sestrou) navrhovateľa, ktorá je schopná sama sa živiť, bola dôvodom, ktorý okresný súd zohľadnil pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti povinného, pretože uviedol, že aj tieto osoby sa majú podieľať na úhrade nákladov spoločnej domácnosti, ktorej súčasťou je navrhovateľ. Pokiaľ povinný namietal podieľanie sa na životnej úrovni rodičov uviedol, že zákonná vyživovacia povinnosť oboch rodičov neznamená mechanickú rovnosť, ale vychádza sa z individuálnych schopností, možností a majetkových pomerov každého z rodičov (§ 75 ods. 1 Zákona o rodine). Okresný súd z týchto kritérií dôsledne vychádzal.

4. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal povinný dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP tvrdiac, že rozhodnutie odvolacieho súdu v danom prípade záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Za nesprávny považoval právny záver odvolacieho súdu, že pokiaľ by aj bolo v schopnostiach navrhovateľa brigádnicky si zabezpečiť finančné prostriedky na prílepšenie svojej finančnej situácie, táto okolnosť nemá vplyv na určenie rozsahu vyživovacej povinnosti povinného rodiča. Schopnosť plnoletého dieťaťa nájsť si brigádnicke zamestnanie, má podľa dovolateľa vplyv na určenie rozsahu vyživovacej povinnosti rodiča. Zvýšenie výživného pre plnoleté dieťaťa, ktoré má možnosť si finančne prílepšiť, avšak má zároveň troch nepľoletých nevlastných súrodencov, je podľa povinného v rozpore s ustanovením § 75 ods. 2 Zákona o rodine - teda s dobrými mravmi, ktoré sa v dovolaní obsiahlo pokúsil zadefinovať. Uviedol, že navrhovateľ si môže brigádnicky zarobiť viac, ako je celý príjem 5-člennej rodiny povinného

s troma maloletými deťmi. Navrhol, aby súd zmenil napadnuté rozhodnutie a návrh na zvýšenie výživného zamietol a znížil výživné v súlade s jeho návrhom, prípadne, aby napadnutý rozsudok, pre prípad potreby aj s rozhodnutím súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

5. Navrhovateľ vo vyjadrení k dovolaniu poukázal na predchádzajúce správanie povinného, ťažkosti, ktoré navrhovateľ s jeho matkou museli podstúpiť. Uviedol, že nemá popri škole toľko času na prácu, pričom sa snaží vypomáhať svojej matke, ktorá má zdravotné problémy.

6. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci výživného medzi rodičmi a deťmi, ktoré je od 1. júla 2016 upravené zákonom č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“). Vzájomný vzťah medzi CMP a zákonom č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. CMP v ustanoveniach § 76 a § 77 obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania vo veci výživného medzi rodičmi a deťmi; prípustnosť dovolania odporcu bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu (účastník konania), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že je potrebné ho zamietnuť.

8. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9.1. V danom prípade dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Aby na základe dovolania podaného podľa tohto ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP (porovnaj 2Cdo/203/2016, 6Cdo/113/2017, 7Cdo/95/2017). K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť, len ak sú splnené uvedené predpoklady (po prijatí záveru o prípustnosti dovolania). Aj právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP, podobne ako predchádzajúca právna úprava, totiž dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

9.2 So zreteľom na dovoláciu argumentáciu odporcu treba osobitne pre daný prípad zdôrazniť, že otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť výlučne (iba tá) právna otázka, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil svoje rozhodnutie.

10.1. Každé podanie (vrátane dovolania) posudzuje aj dovolací súd podľa jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP).

10.2. Pokiaľ by v dovolaní, ktoré bolo podané v danom prípade, išlo len o otázku určenia primeranej výšky výživného, obmedzil by sa dovolací súd na vysvetlenie, že určenie výšky výživného na dieťa je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci nezameniteľných s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Každé jedno rozhodnutie o výživnom na dieťa je založené na riešení čisto individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady (porovnaj 5Cdo/87/2017). Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na určenie výživného postupujú sudy diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrvávajú na určitých striktných hraniciach (porovnaj 8Cdo/50/2017).

10.3. Otcom podané dovolanie nezotrváva len na spochybnení správnosti zohľadnenia čisto individuálnych (jedinečných) okolností určenia výživného na plnoleté dieťa, ale za relevantnú v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP označuje otázku, či je v súlade s dobrými mravmi priznať zvýšené výživné plnoletému dieťaťu, pokiaľ má možnosť si na štúdium privyrobiť a neurobí tak, pokiaľ by zvýšenie výživného malo nepriaznivý dopad na vyživovaciu povinnosť k ďalším deťom povinnej osoby. Táto otázka prekračuje rámec okolností relevantných len v danom prípade a je významná z hľadiska rozhodovania všeobecných súdov aj v iných obdobných veciach.

11.1. Podľa § 75 ods. 1 veta prvá Zákona o rodine pri určení výživného prihladne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného.

11.2. Podľa § 75 ods. 2 Zákona o rodine výživné nemožno priznať, ak by to bolo v rozpore s dobrými mravmi; to neplatí, ak ide o výživné pre maloleté dieťa.

12.1. Právo oprávneného na výživné od povinného musí byť v súlade s dobrými mravmi. Skúma sa oprávnenie, nie povinnosť. To znamená, že podľa tohto ustanovenia nemožno priznať výživné len v prípade, ak pre to existujú dôvody na strane oprávneného. Predpokladá to teda také správanie oprávneného voči povinnému, ktoré spôsobí stratu práva priznať výživné. Nevplyva na zánik vyživovacej povinnosti, tá trvá naďalej. Avšak pre prekážku rozporu s dobrými mravmi súd nemôže výživné priznať. Prekážku rozporu s dobrými mravmi však netvorí okolnosť na strane povinného, teda ak sa oprávnený nezachoval voči povinnému žiadnym spôsobom odôvodňujúcim aplikáciu tohto ustanovenia, potom ani objektívne okolnosti na strane povinného nemôžu spôsobiť, že súd výživné neprizná (PAVELKOVÁ, Bronislava. § 75 [Kritériá pre určenie výšky výživného]. In: PAVELKOVÁ, Bronislava. Zákon o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov. 3. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2019, s. 473 - 474.).

12.2. Pokiaľ teda dovolateľ upozorňoval na skutočnosť, že má ešte tri ďalšie maloleté deti a k nim vyživovaciu povinnosť, keďže ide o okolnosť na strane povinnej osoby, na tieto pri hodnotení rozporu výživného s dobrými mravmi nie je možné prihliadnuť (porovnaj uznesenie Ústavného súdu Českej republiky III. ÚS 606/04 z 15.9.2005 N 177/38 SbNU 421).

13.1. Ojedinelý príjem dieťaťa (napr. v dobe školských prázdnin), ktoré sa inak pripravuje štúdiom na budúce povolanie, neovplyvňuje spravidla vyživovaciu povinnosť rodičov (R 76/1968).

13.2. Ako vyplýva z citovaného rozhodnutia, judikatúra dlhodobo vyjadruje názor, že na výšku výživného nemá vplyv prípadná príležitostná brigádnická práca vyživovaného dieťaťa. Takže, aj keby si navrhovateľ popri štúdiu privyrábal, na vyživovaciu povinnosť jeho otca by to nemalo vplyv. Práca popri štúdiu je možnosť a nie povinnosť študentov, nie je možné im ju nariaďovať, prípadne vyvodzovať zovšeobecňujúce závery zo skutočnosti, že niektorý študent si popri štúdiu neprivyrába. Je predsa individuálne, koľko času popri plnení študijných povinností jednotlivým študentom ostáva prípadne na brigádnickú prácu. Je vecou samotných študentov, akým spôsobom vyplnia svoj voľný čas, niektorí sa napr. môžu zapájať do verejnoprospešných dobrovoľníckych aktivít, za čo odmenu nedostávajú, prípadne venujú čas starostlivosti o druhých, trebárs aj príbuzných. Príprava na budúce povolanie je primárnou povinnosťou dieťaťa a ak by kvôli prípadne brigádnickej práci malo byť plnenie študijných povinností zanedbávané, bolo by amorálne od študenta vyžadovať povinne, aby si privyrábal.

14.1. Otázkou ostáva, aké správanie, prípadne konanie dieťaťa už predstavuje rozpor s dobrými mravmi. Je to pomerne obtiažne a vždy bude veľmi závisieť od konkrétnych okolností každého prípadu. Všeobecne môže ísť najmä o také situácie, kedy napríklad dieťa prejavuje zjavnú neúctu k výžive povinnému rodičovi, je k nemu vulgárne, resp. sa chová takým spôsobom, ktorý je absolútne nezlučiteľný s dobrými mravmi v spoločnosti.

14.2. Za istých okolností možno pripustiť rozpor s dobrými mravmi v prípade, ak by napríklad príjmové a majetkové pomery oprávneného (v prípadoch, keď nie je podmienkou odkázanosť oprávneného, napr. pri žalobe plnoletého dieťaťa voči rodičom) prevyšovali majetkové pomery povinného. Ako konanie v rozpore s dobrými mravmi by bolo možné posudzovať aj prípady, keď oprávnený bez ospravedlniteľného dôvodu nevykonáva žiadnu zárobkovú činnosť aj napriek objektívnym možnostiam a svojim schopnostiam a svoju situáciu rieši požadovaním výživného (viď. HORVÁTH, E., VARGA, E.

Zákon o rodine - komentár. [Systém ASPI]. Iura Edition [cit. 2022-6-23]. ASPI\_ID KO36\_2005SK. Dostupné z: [www.aspi.sk](http://www.aspi.sk). ISSN 2336-517X.). V posudzovanom prípade, ale podľa názoru dovolacieho súdu o taký prípad nejde. Situácia účastníkov konania nie je v takom rozpore, že by bolo potrebné predpokladať, že svoje postavenie navrhovateľ zneužíva a zo zvýšeného výživného bude neprimeraným spôsobom profitovať. Okresný aj krajský súd dostatočným spôsobom vyhodnotili majetkové pomery plnoletého dieťaťa aj jeho rodiča a zistili, že je dôvod na zvýšenie výživného, pričom odvolací súd sa s problematikou brigádnickej práce vysporiadal s tým, že skutočnosť, že plnoleté študujúce dieťa si neprivyrába, jeho nárok na výživné neznižuje. Dovolací súd sa s takýmto právnym posúdením stotožňuje.

15. Predpoklad dobrých mravov by mal byť posudzovaný veľmi citlivo vo vzťahu rodič - dieťa. V posudzovanej veci nebol zistený žiadny z dôvodov na strane navrhovateľa voči odporcovi, ktorý by spôsoboval prípadne rozpor vyživovacej povinnosti s dobrými mravmi (pozri bod 15.1.).

16. Na základe uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolateľ nepodložene uplatnil dovolací dôvod podľa § 421 ods. 2 písm. b/ CSP, súd prvej inštancie a odvolací súd postupovali správne a vec správne právne posúdili, a preto jeho dovolanie zamietol ako neopodstatnené (§ 448 CSP).

17. Rozhodnutie o trovách dovolacieho konania je založené na ustanovení § 52 CMP.

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

#### **Poučenie:**

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.